

Ellen Mette Nielsen

**Forprosjekt for en løpende
nasjonal kulturstatistikk**

Notater

INNHOLD	1
1. LØPENDE NASJONAL KULTURSTATISTIKK	2
1.1 Forprosjektet	2
1.2 Kulturstatistikk i SSB	2
2. KULTURSTATISTIKKENS INNHOLD OG OMFANG	4
2.1 En kort presentasjon av NOS Kulturstatistikk	4
2.2 Kapittelinnstillingen	4
2.3 Generelt om innholdet pr. kapittel	6
2.4 Aktualitet	8
2.5 Kvalitet	9
2.6 Innhenting og bearbeiding	9
3. STANDARDISERING OG SAMMENLIGNBARHET	11
4. INFORMASJONSPOTENSIALET I DAGENS SYSTEM	13
4.1 Kort om sentrale kilder i SSB	13
4.2 De enkelte kapitlene - innhold og kilder	14
5. KOSTNADSVURDERINGER	27

1. LØPENDE NASJONAL KULTURSTATISTIKK

1.1 Forprosjektet

Etter henvendelse fra Kulturdepartementet til Statistisk sentralbyrå ble forprosjektet startet annet kvartal 1995. Seksjon for befolknings- og utdanningsstatistikk fikk ansvaret for å gjennomføre forprosjektet.

Forprosjektets formål har vært å «...kartlegge og vurdere hvordan den løpende nasjonale kulturstatistikken kan forbedres m.h.t. innhold, omfang og prosess - kilder, bearbeiding og rapporteringsrutiner». Og arbeidet har tatt utgangspunkt i dagens kulturstatistikk slik den fremkommer i NOS Kulturstatistikk 1992, samt i kildene, bearbeidingen og rapporteringssystemene som ligger under denne.

Kartlegging og vurderingsarbeid, og ferdigstilling av denne rapporten er utført av SSB, med støtte fra Kulturdepartementet og en referansegruppe nedsatt av departementet.

Referansegruppen har bestått av Margaretha Østern og Øivind Danielsen fra Kulturdepartementet, Paul Inge Severeide og Ellen Mette Nielsen fra Statistisk sentralbyrå, Georg Arnestad fra Vestlandsforskning, Aasmund Mjeldheim fra kulturetaten i Hordaland fylkeskommune og Wenche Gulbrandsen.

1.2 Kulturstatistikk i SSB

Det produseres lite løpende, årlig, kulturstatistikk i SSB. Dagens produksjon dekker ikke, på en tilfredstillende måte, det økende behovet for statistikk om kultursektoren og kulturaktiviteter i samfunnet.

Ved seksjon for befolknings- og utdanningsstatistikk innhentes det årlig data til museumsstatistikk, fag- og forskningsbibliotek og trossamfunn utenom Den norske kirke. Denne statistikken publiseres i form av pressemeldinger. Hvert tredje/fjerde år lages NOS Kulturstatistikk, statistikken er løpende og finansieres over statsoppdraget. Publikasjonens innhold har status som offisiell norsk kulturstatistikk og inneholder informasjon også over andre kulturområder enn de allerede nevnte.

Kultur- og mediebruksundersøkelsene har blitt produsert for årene 1991, 1992 og 1994. Undersøkelsene finansieres gjennom eksterne midler, og det må for hver ny undersøkelse søkes om prosjektmidler eksternt.

For øvrig i SSB finner vi kulturellt statistikk i Levekårsundersøkelsen (inntil 1995 hvert tredje/fjerde år, fra 1996 planlegges årlig), Tidsnyttingsundersøkelsen (hvert 10. år), Forbruksundersøkelsen (hvert 3. år), Kommuneregnskapet (årlig) og Nasjonalregnskapet (årlig). I senere tid kan Omnibusundersøkelser, eller enkeltspørsmål i disse inneholde noe kulturdata. Men pr. i dag er det liten kontakt mellom datainnhentere og de som publiserer kulturstatistikk.

Den kulturellt relaterte statistikken er ikke først og fremst innhentet for å belyse kulturområdet, men brukes som kilder i NOS Kulturstatistikk.

Levekårsundersøkelsen er under omlegging, og kan ved aktiv deltagelse og tilretteleggelse, fra seksjonen, Kulturdepartementet o.a., bidra med mer relevante, årlige data til kulturstatistikken. Nasjonalregnskapet er nylig revidert. Innenfor sektoren kultur- og fritid etterlyses bedre og nyere kulturstatistikk enn det som finnes i dagens NOS Kulturstatistikk. Denne publikasjonen brukes som grunnlagsdata til beregninger av kulturområdet i nasjonalregnskapet. Bedre og mer utfyllende kulturstatistikk i NOSen, vil gi bedre kvalitet på beregningene i nasjonalregnskapet.

Forespørsler fra publikum, spørreundersøkelse gjennomført i forbindelse med dette forprosjektet og tidligere behovsundersøkelser viser at dagens kulturstatistikk ikke dekker brukernes behov. Dette skyldes at NOS Kulturstatistikk mangler bredde i den informasjonen som presenteres, og at flere kulturområder mangler helt i publikasjonen. I tillegg til manglende informasjon og bredde er aktualiteten ikke tilfredstillende. F.eks. NOS Kulturstatistikk 1992 ble utgitt i 1994 og de nyeste tallene i flere tabeller var fra 1990, -91 og -92 (jmf. aktualitet kap. 2.4).

Det nedlegges årlig ca. 3/4 årsverk på kulturstatistikken ved seksjon for befolknings- og utdanningsstatistikk. Ressursene er knappe og nærmest alt går til innhenting og bearbeiding (tabellproduksjon) av data. Arbeidsoppgaver knyttet til utvikling og oppdatering av innhentings- og bearbeidingsrutiner, eller oppdatering og utvikling av publikasjonen har det i svært liten grad vært ressurser til. Det har heller ikke vært mulig å avsette ressurser til intern kompetanseoppbygging eller nær og hyppig kontakt med dataleverandørene.

2. KULTURSTATISTIKKENS INNHOLD OG OMFANG

Dagens kulturstatistikk gir informasjon om deltakelse, produksjon og utgifter (offentlige og private) på kulturområdet etter delområder som teater, museer, kino, idrett, bibliotek osv. Forprosjektet skal vurdere hvorvidt inndelingene, kategoriseringene og definisjonene i kulturstatistikken er i samsvar med dagens virkelighet og om de er hensiktsmessige ut fra allmenne kunnskapsbehov generelt og den statlige kulturforvaltningens behov spesielt.

2.1 En kort presentasjon av NOS Kulturstatistikk

NOS Kulturstatistikk 1992 bygger på et utvidet kulturbegrep som omfatter såvel tradisjonell finkultur, som mer folkelige aktiviteter, medier og idrett. Den inneholder også informasjon om utdanning og religion/kirke, områder som forvaltningsmessig ikke hører inn under kultursektoren. Kulturstatistikken omfatter profesjonelle institusjoner, frivillige organisasjoner og amatøraktivitet, samt mer kommersielle institusjoner som produserer kulturytringer med fortjeneste for et massemarked.

Et vidt kulturbegrep er nødvendig for å lage en publikasjon som kan dekke utviklingen og endringen i kulturlivet, og som skal tilfredsstillende et vidt spekter av ønsker og behov hos brukerne.

Det sentrale er at kulturstatistikken kan belyse samfunnets og befolkningens bruk av sin fritid, vise kulturlivet i Norge og hvordan dette forandrer seg (mao. gi oversikt og utviklingstendenser).

NOS Kulturstatistikk 1992 inneholder totalt 108 tabeller fordelt på 16 kapitler. Av disse har 6 kapitler en mer generell/overgripende karakter, mens de øvrige ti behandler konkrete delområder i det norske kulturlivet (kap. 2-10 og 12).

2.2 Kapittelinnndelingen

NOS Kultursatistikk 1992 er omfattende, men kulturlivet er vidtfaende og ikke alle deler er tilfredsstillende dekket. Sett i forhold til St.meld. nr. 61 (1991-92) "Kultur i tiden" dekkes ikke områder som kulturbygg, arkitektur og design eller kulturminnevern. Videre er det svak dekning av billedkunst og kunsthåndverk. Sysselsetting, miljø og friluftsliv er også områder som har vært etterlyst i tidligere behovsundersøkelser.

Det vil bli aktuelt med flere endringer i en ny NOS Kulturstatistikk, bla. mener referansegruppen det er nødvendig at publikasjonen utvides med et kapittel om opphavsrett og kulturpolitiske vederlagsordninger, samt et kapittel om kulturminnevern¹. Ingen av disse områdene er med i publikasjonen fra 1992. Videre må kapittelet om utdanning utvides og oppgraderes. Generelt vil antall kapitler øke, rekkefølgen av kapitlene endres og enkelte kapitler vil få nye navn. All redigering og oppdatering vil ikke kunne realiseres med en gang, men må taes gradvis og vil måtte strekke seg over noe tid.

Med bakgrunn i forprosjektets arbeid og kommentarer fra referansegruppen, er det nedenfor presentert et forslag til ny kapittelinnndeling i NOS Kulturstatistikk:

- 1. Deltaking i ulike kulturaktiviteter** (*Bruk av kulturtilbud og deltakelse i kulturlivet*)
(Barns deltagelse i kulturaktiviteter - eget tema/tabell i kap. - ønskelig hvis mulig)
(Regionale og sosiale variasjoner i kulturaktivitet - eget tema/tabell i kap. - ønskelig hvis mulig)
- 2. Kulturtilbud (Profesjonelle kulturtilbud** i første omgang - eget kap. om de store trekkene i kulturtilbudene - ønskelig hvis mulig)
- 3. Deltaking/Kulturtilbud** (ønskelig hvis mulig , med et kap. der tilbud og etterspørsel sammenstilles)
- 4. Private utgifter til kulturformål**
- 5. Offentlige utgifter til kulturformål**
- 6. Opphavsrettslige og kulturpolitiske vederlagsordninger**
- 7. Innkjøpsordninger**
- 8. Kunstnere**
(x. Internasjonalt kultursamarbeid - kapittel ønskelig på sikt)
- 9. Billedkunst, kunsthåndverk, arkitektur og design** (kapittel ønskelig på sikt)
- 10. Scenekunst** (Teater, opera og dans)
- 11. Musikk**
- 12. Bøker** (Litteratur og språk, bokbransjen ..)
- 13. Periodika og aviser**
- 14. Bibliotek**
- 15. Museer og gallerier**
- 16. Kulturminnevern**
- 17. Arkivverket**
(x. Andre kulturvernformål - kapittel ønskelig på sikt)
- 18. Film og kino**
- 19. Radio, fjernsyn og videospillere**
- 20. Idrett og friluftsliv**
- 21. Utdanning** (kunstfaglige høyskoler, folkeopplysning, samt grunnskole, musikk- og kunstsoler ønskelig på sikt m.m.)
- 22. Trossamfunn**

Kapitlene er etter vurdering i referansegruppen omredigert, slik at bla. kapitler med en viss sammenheng eller slektskap er plassert etter hverandre.

Kapitlene 1-8 og 21 er sektorovergrepene kapitler. Disse beskriver delområdene samlet, og så langt mulig, med sammenlignbare tall. Disse kapitlene er plassert først i publikasjonen, med unntak av kapittelet om utdanning. Det videre arbeidet med NOS Kulturstatistikk vil ta stilling til om kapittelet «Utdanning», som også er sektorovergrepene, skal plasseres i begynnelsen av publikasjonen. Kapitlene 9-20 og 22 tar opp enkeltvis delområder.

Følgende områder betrakter referansegruppen som ønskelige å ha med i kulturstatistikken på sikt, dersom det er mulig:

- Sysselsetting - kultursektoren som arbeidsmarked
- Kulturbygg; lokale og regionale kulturhus, spredning og tilgang på disse.
- Kultur i grunnskolen - Barn og unge
- Private bedrifters investering i kultur (dette bør utredes som egen undersøkelse).
- Internasjonalt og regionalt kultursamarbeid.

- Kulturvern bør utvides til å omfatte mer enn museer og arkivvern. I tillegg til et nytt kapittel om kulturminnevern er det ønskelig å supplere med områder fra gruppen «andre kulturvernformål» (bygdebøker, lokalhistorie, folkløse m.m.).

2.3 Generelt om innholdet pr. kapittel

Innholdet i de fleste kapitlene i NOSn er omfattende. Men innhold varierer i omfang og presentasjon fra kapittel til kapittel. For enkelte kapitler kan innholdet virke noe tilfeldig og usystematisk presentert.

SSB foreslår følgende tiltak for å bedre på dette:

- etablering av en felles struktur på presentasjon og hovedinnhold i kapitlene om delområder og
- en konkretisering og avgrensning av de enkelte delområdenes omfang.

En felles struktur på presentasjon og innhold, vil bidra til en mer oversiktlig publikasjon. Den vil også bidra til en mer bevisst søken (datafangst) etter relevante data. Felles struktur vil også kunne bidra til bedre sammenlignbarhet mellom delområdene.

Hvert delområde har sin egenart, det vil derfor, i det videre arbeidet med en ny NOS Kulturstatistikk, være nyttig med en gjennomgang og konkretisering av delområdenes omfang. Dette vil bidra til bedret kunnskap om delområdet, og vil øke mulighetene for at kapitlene kan utvides og ajourføres i forhold til den utvikling som skjer på det enkelte kulturområdet.

Referansegruppen støtter forslaget om en felles struktur på hovedinnhold og presentasjon i kapitlene. På spørsmålet om gruppen ønsket mer dybde eller bredde i kapitlene var svaret «begge deler», og mer konkret «utvid der det finnes data».

Innholdet i de enkelte kapitlene i NOS Kulturstatistikk, vil bla. avhenge av hva som finnes av tilgjengelig datamateriale. Når målet er en løpende, årlig NOS Kulturstatistikk er det viktig at de data som velges er de som, til en hver tid, er mest mulig relevante og sammenlignbare over tid. Dette kan avhjelpest gjennom en felles struktur på innholdet og bedre kjennskap til delområdenes omfang og utviklingstrekk. Felles struktur på hovedinnhold i de enkelte delområdene må derfor etterstrebese, så langt dette er mulig, i forhold til de enkelte delområdenes egenart og tilgjengelig datamateriale.

Presentasjon

Det er ønskelig å utvide leserkretsen til NOS Kulturstatistikk. Med bakgrunn i dette er det foreslått å gjøre publikasjonen mer leservennlig, bla. ved bruk av noe mer veiledende tekst og spesielt tekst knyttet til tabellene.

Tiltak foreslått for å gjøre publikasjonen mer leservennlig:

- Tekstdelen skal gi en kort beskrivelse av utviklingstendenser på delområdet og sentrale poeng i siste års tall. Innledningsteksten skal også inneholde informasjon om data og datakilder. Etter behov vil også datainnsamling og sammenlignbarhet kommenteres. Etter den innledende tekstdelen presenteres delområdet i figurer og tabeller.
- Teksten kan knyttes til tabellene i form av fotnoter som spesifiserer innholdet i de presenterte tallene, som sier noe om sammenheng mellom ulike tabeller i kapitlet osv.
- En kort tekst kan også legges (i rammer) etter enkelt tabeller eller grupper av tabeller, som forklaring eller oppsummering.
- Tabeller kan deles opp, slik at datamengden som presenteres pr. tabell reduseres. Mao. flere små tabeller der det før var en stor.
- Eksisterende fotnoter og tabelloverskrifter bør gjennomgås og eventuelt redigeres.
- Rekkefølgen på tabellene skal så langt mulig følge samme mønster/disposisjon i kapitlene.

Innhold

Kapitlene på de enkelte delområdene bør så langt mulig bygges opp omkring, og presentere data på følgende tre hovedtemaer:

- * Befolkningens aktivitet og bruk av kulturtilbud
- * Kulturtilbud og produksjon
- * Økonomi¹ (om mulig for hvert kapittel)

Stikkord som beskriver mulig innhold under de tre temaene:

Befolkningens aktivitet og bruk av kulturtilbudet:

- medlemmer, brukere
- andel av total befolkning, andel i forhold til andre kulturtilbud
- kjennetegn ved brukere evnt. ikke-brukere;
kjønn, alder, bosted, inntekt, utdanning,
- utviklingstendenser
økning, nedgang, vridning i forhold til andre kulturtilbud (tidsserier)

¹ Økonomi - om mulig for hvert kapittel, mer spesifisert enn i de sektorovergrepene kapitlene og rettet direkte mot det enkelte delområdet.

Kulturtilbud og produksjon

- antall organisasjoner og institusjoner
 - type (bla. offentlig, privat, frivillig/amatørvirksomhet, profesjonell)
 - anlegg, bygg
 - geografi - spredning/fordeling
- aktivitet/produksjon (ant. bøker, filmer, konserter, stevner m.m.)
 - geografi - spredning og tilgjengelighet
 - profesjonell, amatør/frivillig, kommersiell
- utviklingstendenser
 - økning, nedgang, endring, nye tilbud eller konkurranseforhold (tidsserier)

Økonomi

- regnskapstall (inntekter - utgifter)
- offentlige tilskudd, direkte og indirekte
- egenfinansiering
- sysselsatte - årsverk
- utviklingstendenser - tidsserier

Geografi - generelt

Referansegruppen foreslår fylkestall som laveste geografiske nivå i publikasjonen. Dersom det er mulig ønskes det i tillegg å skille ut tall for de 5-6 største byene i enkelte tabeller.

SSB foreslår å bruke byene Oslo, Kristiansand, Stavanger, Bergen, Trondheim og Tromsø. Dette er byer som alle har funksjon som landsdelssenter. Tromsø er ikke landets sjette største by (det er Fredrikstad), men bør med i NOS Kulturstatistikk p.g.a. sin funksjon som landsdelssenter.

Kulturdepartementet ønsker tabeller som gir mulighet for å avlese/måle effekten av offentlige tiltak. For at SSB skal kunne vurdere muligheten av dette, vil Kulturdepartementet konkretisere hvilke satsingsområder som ønskes belyst.

2.4 Aktualitet

NOS Kulturstatistikk 1992 kom ut i 1994 og tallene som ble presentert var fra 1990 til 1992.

Kommunale Kinematografers Landsforbund ga følgende kommentar i forbindelse med besvarelsen av vårt spørreskjema: "Data er så gamle at de går inn i arkivet, og kan ikke brukes som et verktøy i hverdagen".

Norges Musikk Forbund sa det slik: "Generelt sett hadde det vært et stort pluss om kulturstatistikken kom ut årlig. Å motta statistikk for 1992 når vi skriver 1995 gir et signal om at dette er lite viktig statistikk".

En årlig NOS Kulturstatistikk vil bedre aktualiteten, men fortsatt påvirkes aktualiteten i kulturstatistikken av hvor "ferske" data vi mottar fra våre datakilder. Årbøker, årsrapporter o.l. skrives og frigis ett (til to) år etter året det gis informasjon om. Kontinuerlig søk etter kvalitativt gode, alternative kilder må inngå i det løpende arbeidet med en ny NOS Kulturstatistikk. Dette vil på sikt kunne bidra til bedre aktualitet.

Aktualiteten påvirkes også av tidkrevende og tungvinte innhentings- og bearbeidingsrutiner (se 2.6). Forbedring og modernisering av disse rutineene bør gjøres der det er praktisk mulig og vil gi noe kortere bearbeidingsstid i SSB.

2.5 Kvalitet

Innholdet i NOS Kulturstatistikk er i liten grad direkte innsamlet av SSB, men data andre har samlet inn til annet formål. Dette kan gi svakheter i datamaterialet f.eks. ulik masse fra år til år, og dermed noe varierende datakvalitet.

For å kompensere for dette, bør det være en tekstdel til hvert kapittel som beskriver kildene og datakvaliteten pr. år, eventuelt litt om innsamlingsmetoder og bearbeiding. Tekstdelen bør følges opp med aktiv bruk av noter i tabellene, og bør inneholde informasjon om eventuelle begrensninger ved sammenligninger av data på tvers av kulturområdene og over tid. (Jmf. forslag til mer leservennlig publikasjon kap. 2.3.)

En tettere oppfølging av datakildene og mer kontinuerlig kontakt mellom SSB og dataleverandørene, vil kunne bidra til bedre datakvalitet.

Et annet alternativ for å bedre kvaliteten er å øke bruken av datainnhentinger spesielt tilrettelagt for en ny NOS Kulturstatistikk. Dette kan f.eks. skje gjennom deltagelse og tilrettelegging av Levekårsundersøkelsen, sikring av årlige data fra Kultur- og Mediebruksundersøkelsen, egne Omnibuskjøringer o.l..

2.6 Innhenting og bearbeiding

SSB innhenter data til kulturstatistikken på ulike måter og fra svært mange, ulike kilder. Vi har noe egen produsert statistikk og vi bruker en del statistikk produsert ved andre seksjoner og avdelinger i SSB.

Vi henter inn data fra årbøker og årsoppgaver fra organisasjoner og institusjoner, samt fra regnskaper, skjema for støttesøknader etc. M.a.o. er det meste datamaterialet som brukes i NOS Kulturstatistikk opprinnelig produsert til annet formål enn offisiell kulturstatistikk.

Dagens innhenting av data er meget tidkrevende p.g.a. alle datakildene. Det å få inn data i tide kan være et problem mtp. å lage en årlig NOS Kulturstatistikk.

Det tilsendte datamaterialet, som årbøker, rapporter osv., mottar SSB på papir. Dette materialet er allerede "gammelt" når vi mottar det, fordi årsrapporter ol. skrives og frigis tidligst ett år etter året det gis informasjon om.

SSB mottar få "ferdige" tabeller, men henter tall fra ulike steder i det tilsendte materialet og setter dette sammen til tabeller. Prosessen foregår manuelt, med papir og blyant. Kun museumsdata og data til fag- og forskningsbibliotek innhentes spesielt for NOSn, og registreres og bearbeides elektronisk, med stormaskin. Innhentings- og bearbeidingsprosessen er tungvint og tidkrevende.

Pr. i dag finnes det få offentlige kulturregistre eller sentrale kulturdatabaser som i vesentlig grad kan forenkle innhenting av data til kulturstatistikken. Men undersøkelser vi har gjort,

viser at mange dataleverandører skriver sine rapporter på PC. Data/informasjonen er derfor flere steder tilgjengelig som PC-filer. Noen dataleverandører har også sagt seg interesserte i å formidle data via diskett/mail.

Hvis vi i tillegg til å ta i bruk PC/regneark i bearbeidingen, kan motta data som PC-filer, og kan få større deler av det tilsendte materiale tilrettelagt av avsenderen, ville dette gi store forbedringer i innsamlings- og bearbeidingsprosessen.

Forprosjektet har registrert at flere databaser med kulturinformasjon er under oppbygging og utvikling. Noen få av de undersøkte er i daglig drift, og har en tilfredstillende kvalitet. Disse kan med fordel brukes som nye datakilder. Øvrige databaser bør følges opp mtp. kvalitet, innhold og mulighet for datalevering og fremtidig bruk som datakilder til NOS Kulturstatistikk.

3. STANDARDISERING OG SAMMENLIGNBARHET

Forprosjektet skal søke å konkretisere hvordan det kan oppnås større grad av standardisering og sammenlignbarhet på tvers av delsektorer og mellom ulike informasjonskilder.

SSB foreslår følgende tiltak for å oppnå bedre standardisering av data og sammenlignbarhet mellom de ulike delsektorene:

En felles struktur på innholdet i kapitlene (se kap. 2.3) og klare definisjoner vil være viktige hjelpemidler til større standardisering av innhentede data. Bedre konsistens i datamaterialet vil bedre sammenligningsmuligheter mellom delområdene. Retningslinjer i forhold til innhold og definisjoner vil øke mulighetene for en mer kvalifisert og planmessig innhenting av data pr. delområde.

NOS Kulturstatistikk er, slik innhenting skjer i dag, avhengig av hvilke data våre dataleverandører samler inn til eget formål. Det er derfor viktig at SSB blir mer aktiv i forhold til datakildene. Det bør opprettes hyppigere og mer direkte kontakt med den enkelte dataleverandør enn det som har vært vanlig til nå.

Øket kontakt vil bidra til at SSB får mer kunnskap om delområdene og om de konkrete data som leveres. Dette vil gi økt innsikt i datakvalitet, og spesielt i forhold til konsistens i leverte data mtp. sammenligning over tid.

SSB ser det som et viktig tiltak å opprettholde tradisjonen med utfyllende informasjon om data i kulturpublikasjonens tekstdeler. Bedre kjennskap til eventuelle endringer i data fra år til år, vil øke SSBs mulighet til å formidle kunnskap om begrensninger og muligheter i datamaterialet både mtp. sammenligninger over tid, og mellom delområdene.

SSB har erfaring med at god kontakt med dataleverandørene bidrar til bedre datakvalitet. Dette har sammenheng med økt motivasjon til forbedring av kvaliteten på innhentet data hos våre dataleverandør. Og at mulighetene for SSB til å påvirke og tilrettelegge datainnhenting hos våre kilder øker med god kontakt.

Mulighetene for gjennomslag vil variere - avhengig av ressurser og hvor viktig statistikken er for den enkelte organisasjon/institusjon. Vi tror likevel at nærmere kontakt, tilbakemelding fra SSB med en årlig kulturstatistikk og mer aktiv "markedsføring" /synliggjøring av den offisielle nasjonale kulturstatistikken vil kunne gi resultater på sikt.

I Kulturdepartementets rapporteringsrutiner mener SSB at det finnes et ubrukt informasjonspotensiale, og en verdifull kilde til standardisert datamateriale: KD mottar søknader om støtte fra organisasjoner og institusjoner for flere delområder. SSB har foreslått at KD vurderer mulighetene til å lage et statistikk skjema, som kan sendes ut og returneres til KD sammen med støttesøknadene. På denne måten vil Kulturdepartementet, og NOS Kulturstatistikk kunne få inn verdifull, standardisert informasjon om de ulike delområdene. På forespørsel fra SSB svarer KD at det foreløpig ikke er aktuelt å innføre slike rapporteringsrutiner, men det arbeides med forbedring av søknader og rapporter.

Økt standardisering av data og dermed bedre sammenlignbarhet kan også oppnås gjennom aktivt engasjement i planlegging og gjennomføring av kultureller (løpende) undersøkelser i SSB. Konkret er det planer om å gjøre levekårsundersøkelsene (som er kilde til kap.1 i NOS

1992) årlige, mot tidligere hvert tredje år. Det er åpenhet for å tilrettelegge deler av datainnhenting, så den best mulig tilfredsstillende NOS Kulturstatistikks databehov.

NOS Kulturstatistikk henter data fra flere kilder i SSB. Økt samarbeid og informasjonsutveksling mellom innsamlere av kulturdata i SSB, vil kunne bidra til økt standardisering av kulturinformasjon.

4. INFORMASJONSPOTENSIALET I DAGENS SYSTEM

Forprosjektet skal gi en vurdering av informasjonspotensialet i hva som ligger i den statlige registreringen av data, og i det materialet som andre leverandører av kulturstatistikk skaffer frem. I sammenheng med dette skal forprosjektet også vurdere behov og muligheter for eventuelle nye innsamlinger.

I anledning dette forprosjektet har SSB igangsatt gjennomgang av innholdet i NOS Kulturstatistikk 1992, samt kartlagt aktuelle informasjons- og datakilder til kulturstatistikken. Vi har tatt utgangspunkt i den siste publikasjonen, og sett nærmere på eksisterende og potensielle kilder.

Hvert kapittel av NOS 1992 gjennomgås, samt de foreslåtte nye delområdene opphavsrett og kulturpolitiske vederlagsordninger og kulturminnevern.

Gjennomgangen av kapitlene er dokumentert i et internt SSB-arbeidsnotat, ikke vedlagt dette notatet.

De fleste kilder som brukes i NOS Kulturstatistikk 1992, vil fortsatt være aktuelle for fremtidige NOSer. Men enkelte kilder kan ikke levere data årlig. Her viser vi til tidligere utlevert vedlegg nr. IV, en oversikt som bla. viser hvilke kilder i NOS 1992 som kan levere data årlig.

Kontakten med datakildene har foregått gjennom telefon, møter, seminar og/eller spørreskjema. Noen data er lett tilgjengelig og nærmest klar for levering, men mye må tilrettelegges gjennom aktiv kontakt mellom SSB og dataleverandør. Sett i forhold til databehovet, som følger av ønskene om en felles struktur på kapitlene, vil tilgangen på data/datakilder være mangelfull for enkelte områder i noen av kapitlene.

Mange av de databasene vi har vært i kontakt med er fortsatt under utvikling, og vil ikke umiddelbart komme i aktiv drift. Dette betyr at oppfølgingen og kontakten med potensielle dataleverandører må opprettholdes og følges opp. Mye interessant skjer på database området f.eks. hos Statens medieforvaltning og i «MedieNorge - kunnskapsbase for kulturinformasjon».

4.1 Kort om sentrale interne SSB-kilder

Levekårsundersøkelsen

Kultur- og mediebruksundersøkelsen

Tidsnyttingsundersøkelsen

I 1995 var ingen av disse undersøkelsene årlige. Den nye Levekårsundersøkelsen starter høsten 1996 og er planlagt årlig. Undersøkelsen vil kunne gi nyttig informasjon til NOS Kulturstatistikk, men den har ennå ikke funnet sin endelige form. Dette vil en prosjektgruppe arbeide med første halvår 1996. Her er det muligheter for å påvirke innholdet til fordel for NOS Kulturstatistikk.

Tidsnyttingsundersøkelsen vil fortsatt være et nyttig supplement til kulturstatistikken, de årene den kommer ut.

Hvorvidt mediebruksundersøkelsen vil komme ut årlig vil avhenge av eksterne midler (jmf. kap. 1.2) og hvorvidt den innarbeides i den nye Levekårsundersøkelsen.

Omnibus

Det ligger store muligheter til å innhente data via Omnibusundersøkelser. Dette kan være et alternativ til de ovenfor nevnte undersøkelsene, spesielt mtp. holdninger, vaner, bruk av kulturtilbud m.m..

Utdanningsstatistikk

Det arbeides med en ny voksenopplæringsstatistikk i SSB. Denne vil kunne dekke noe av statistikkbehovet til kapittelet om utdanning. Ellers er det mulig å hente ytterligere informasjon/data om kulturelt utdanning fra SSB.

*Kommuneregnskap**Nasjonalregnskap**Forbruksundersøkelsen*

I de to første finnes det sentral økonomistatistikk som kan brukes i NOS, og den er årlig. Forbruksundersøkelsen som også nyttes i kapittel 14 har kommet hvert tredje år, men vil i fremtiden inngå i den nye Levekårsundersøkelsen. Omnibusundersøkelser kan ved behov være et supplement.

Internasjonal rapportering

SSB har samlet de tabellene vi lager, og leverer ut til internasjonale organisasjoner om kultur. I det videre arbeidet bør det vurderes om noen av disse kan være alternativer til enkelte av dagens tabeller i NOS Kulturstatistikk.

4.2 De enkelte kapitlene - innhold og kilder

I det videre presenteres de enkelte kapitleneⁱⁱ etter kapittelinnledning i NOS Kulturstatistikk 1992, samt de nye kapitlene «Opphavsrett og kulturpolitiske vederlagsordninger» og «Kulturminnevern». Til de enkelte kapitlene følger noen kommentarer/oppsummeringer vedrørende innhold, endringer, ønsker og behov og en oversikt over relevante/aktuelle kilder.

De foreslåtte nye, kapitlene (jmf. kap.2.2) 2, 3, og 9 er ikke omtalt i denne oversikten. Disse kapitlene blir av referansegruppen betegnet som ønskelige å få inn, dersom det er praktisk mulig. Avklaring av dette må gjøres i det videre arbeidet med en ny NOS Kulturstatistikk.

1. Deltaking i ulike kulturaktiviteter

SSB får en god del spørsmål utenfra om dette emnet. Men området, slik det er presentert i NOS 1992, er ikke tilfredsstillende dekket i forhold til forespørslene. Dette har sammenheng med manglende aktualitet (for gamle tall) og at det er behov for informasjon utover det som dekkes i dagens statistikk.

På deler av kulturfeltet (media spes.) er utviklingen meget rask. I hvilken grad folks vaner endrer seg med innføringen av og endringen i nye medier sier kapittel 1 lite om. Forprosjektet vurderer det som en svakhet i Kulturstatistikken generelt og i kapittel 1 spesielt, at det i liten grad vises endringer over tid, samt nye tilbud innen de enkelte kulturområdene. Videre er det mangelfull dokumentasjon i NOSn av eventuell vridning i etterspørselen innen og/eller mellom kulturområdene.

Det har kommet kommentarer om at kulturaktivitetene som presenteres i kapittel 1 er relativt grovt inndelt, og at en finere inndeling er ønskelig. Informasjon om ikke-brukere har også vært

etterlyst. En utvidelse av kapitlet, med statistikk om ikke-brukere er mulig. Data finnes allerede i levekårsundersøkelsene og kostnadene ved en slik utvidelse vil være liten.

Referansegruppen ønsker at det kommer en egen tabell, eller et eget tema i kapitlet som tar opp barns deltagelse i kulturaktiviteter. Videre ønsker referansegruppen at kapitlet gir en bedre dokumentasjon av regionale og sosiale variasjoner i folks kulturaktivitet, dersom det er mulig. I hvilken grad disse ønskene kan la seg gjennomføre må avgjøres gjennom det videre arbeidet med ny kulturstatistikk.

Det har også kommet forslag om å presentere et slags «kulturbarometer» i forbindelse med dette kapitlet. Forprosjektet/referansegruppen har ikke drøftet dette nærmere og videreformidler ideen til det videre arbeidet med kulturstatistikk i SSB.

Det er lite løpende (årlig) statistikkinnhenting på området kulturdeltakelse. For å dekke informasjonsbehovet i forbindelse med Kulturmeldingen, St.meld. nr.61 (1991-92), igangsatte Kulturdepartementet Kultur- og mediebruksundersøkelsene 1991 i SSB. Denne er videreført for noen år, men i 1995 vil det bli en ren mediebruksundersøkelse. Fortsettelsen av denne undersøkelsen er avhengig av ekstern finansiering. Hvert tiende år gjennomfører SSB en tidsnyttingsundersøkelse, denne har informasjon som bør brukes i kulturstatistikken. For å få løpende, årlige data om kulturdeltakelse, kan *den nye levekårsundersøkelsen* (årlig tverrsnittsundersøkelse) bli en viktig kilde. Det er planlagt start på undersøkelsen høsten 1996. Det er fortsatt mulig å påvirke utformingen. Forprosjektet anbefaler at seksjon for befolknings- og utdanningsstatistikk (og Kulturdepartementet) går aktivt inn i planleggingen av den nye undersøkelsen mtp. innhenting av data som er relevante for kulturstatistikken og for å bedre/utvide data om kulturdeltakelse generelt og amatøraktiviteter spesielt. (Tverrsnittsundersøkelsen er pr. i dag ikke fullfinansiert.) Et annet alternativ er omnibusundersøkelser til innhenting av data om brukere og deltagelse i kulturaktiviteter generelt og amatørkulturaktiviteter spesielt.

Kilder:

SSB Levekårsundersøkelsen

SSB Tidsnyttingsundersøkelsen

SSB Kultur- og mediebruksundersøkelsen -> Mediebarometeret

SSB Folke- og bolig tellingen 1990

SSB Omnibus

NRK (bla. medie- og seerundersøkelser fra Gallup, MMI)

Meningsmålingsarkivet i NSD

2. Trossamfunn

Kapitlet "Trossamfunn" beholdes og navnet endres ikke, men innholdet bør utvides i henhold til ønsker fra brukere.

Det har kommet inn forslag om å supplere informasjonen i kapitlet til også å omfatte medlemstall for Den norske kirke, samt aktiviteter som giftermål, konfirmasjon m.m..

NOS Kulturstatistikk 1992 har ikke statistikk over medlemmer i Den norske kirke. Interessen utenfra er såpass stor at det er ønskelig å lage statistikk på området. Men det er problemer med å skaffe oversikter over antall medlemmer i Den norske kirke (Dnk). Tidligere ble medlemstallet oppdatert gjennom SSB Folke- og bolig telling, dette gjøres ikke lenger. Den

eneste «kilden» som finnes pr. i dag er beregninger og anslag fra Kirkens informasjonstjeneste og Stiftelsen Kirkeforskning.

Beregningene utføres i forbindelse med statistikk til Dnks Årbok og gir et brukbart overslag. I Årboken finnes også informasjon om kirkelige handlinger.

Dersom det videre arbeidet vedtar å utvide statistikken om Den norske kirke, vil kirkestatistikk kunne leveres som datafiler. Nærmere kontakt kan taes med Kirkens informasjonstjeneste. Dansk kulturstatistikk inneholder ideer til tabeller.

Måling av "kirke-aktivitet", deltakelse i gudstjenester m.m. kan være aktuelt å dekke med Ominibus-spørsmål, evt. bør det vurderes å innarbeide dette i levekårsundersøkelsen.

Kilder:

Søknadskjema om støtte til trossamfunn utenfor Den norske kirke (Fylkesmanns kontorene)

Folke- og Boligtellingen 1980

Sentralkontoret for folkeregistrering - Det sentrale folkeregisteret

Kirkens informasjonstjeneste (årbok)

Stiftelsen Kirkeforskning

Levekårsundersøkelser

3. Scenekunst

Navnet på kapittelet endres fra "Teater og opera" til "Scenekunst".

Kapittelet bør utvides slik at det gir et bedre bilde av bredde, spesielt amatørvirksomhet og regionale institusjoner etterlyses. Mer om dans, opera og frie teatres aktivitet er også ønskelig.

Dagens publikasjon presenterer tall for enkelt institusjoner og sier lite om geografisk spredning av tilbud og besøk. Det har kommet ønsker om en mer regionalisert/geografisk presentasjon i dette kapitlet. Også tabeller som kan vise teater aktiviteten samlet har vært etterlyst.

Kilde:

Norsk amatørteaterforening (medlemstall)

Norsk teater- og orkesterforening (årbok, Den norske opera, Riksteateret)

Danse- og teatersentrum

Kulturdepartementet

Kulturrådet (scenekunstutvalget)

4. Bibliotek

Tekstdelen i kapittelet må oppdateres, og kapittelet bør redigeres og utvides. Bla. trengs en bedre dekning av omfanget av publisering/dokumentasjon. Spesielt på området ikke-papirbaserte publiseringsformer (lyd, bilde, film, elektroniske dokumenter - spes. musikk og noter). Statens bibliotektilsyn har informasjon som bør gjennomgås mtp. generell supplering av kapittelet.

Det er også ønskelig med informasjon om (Norvegica) nordmenns publiseringer i utlandet og utenlandske publikasjoner om norske forhold.

Videre er det ønskelig å utvide statistikken om den geografiske spredningen av bibliotektilbudet. Statens bibliotektilsyn har bla. statistikk over bokbussene.

Fag- og forskningsbibliotek, forslag til omlegging av skjema er sendt Riksbiblioteket. Dette er første utspill fra SSB i et rasjonaliseringsarbeid av FAFO-statistikken.

Kilder:

Universitetsbiblioteket i Oslo (bla. notetrykk og lydfesting)

Nasjonalbiblioteket i Rana

Statens Bibliotektilsyn

Riksbibliotekstjenesten

5. Film og kino

Kapittelet bør redigeres og utvides. Innholdet i 1992 utgaven er i hovedsak film på kino, ikke film på fjernsyn eller film på video. Det videre arbeidet med kulturstatistikken bør vurdere om kapittelet skal utvides og endre navn til f.eks. «Film, kino og video».

Det har kommet ønsker om mer informasjon om norskprodusert film. Videre har fremkommet ønsker om å bruke Statens Filmtilsyn som kilde for enkelte deler av kapittelet. Forprosjektet anbefaler en konkret gjennomgang av hvilke data Statens Filmtilsyn og hvilke Kommunale Kinematografers Landsforbund kan levere, samt kvaliteten på data. Forprosjektet mener det kan være en fordel at en fremtidig NOS bruker data fra begge kildene.

Det har vært stilt spørsmålsteget ved tabell nummer 30 og 31. Forprosjektet anbefaler at tabell 30 som tar opp kortfilm, redigeres og omformes og at tabell 31 tas ut av dette kapittelet. Medieavdelingen i Kulturdepartementet kan være en nyttig støttespiller i arbeidet med å redigere kapittelet.

Kilder:

SSB Levekårsundersøkelsen

SSB Kultur og mediebruksundersøkelsen -> Mediebarometeret

Statens filmtilsyn

Videogramregisteret

Det norske filminstituttet

Kommunale Kinematografers Landsforbund (KKL)

Kulturdepartementet

6. Radio, fjernsyn og videospillere

Kapittelet bør oppdateres og revideres. Dette er et område hvor det har skjedd store endringer, og som fortsatt er under utvikling. Det bør arbeides videre med kapitlet slik at det får en bedre struktur og en bredere dekning enn 1992-utgaven. En endring av navnet på kapittelet bør vurderes. Slik navnet er i 1992-utgaven kan det lett oppfattes som et kapittel hvor innholdet kun skal være oversikt over antall apparater og spillere.

Kapittelet er i 1992-utgaven for mye konsentrert om NRK. En mer komplett beskrivelse av radio- og fjernsynsmarkedet er nødvendig. Det vil være naturlig å inkludere en tabell eller tekstlig informasjon om mediestructur, inklusiv informasjon om videomarkedet i dette kapittelet.

Tabeller med lytter/seer tall, sendetid, spredning, oppslutning, programtyper mv. bør endres og utvides til å beskrive radio- og fjernsynsmarkedet bedre. Opplysninger om TVNorge, TV3 og TV2 og tilsvarende for radiokanaler bør med. Både riksdekkende og nærkringkasting må med.

Det bør vurderes i hvilken grad nye medier bør inn i dette kapittelet - f.eks. TekstTV, Internet og spredning av EDB i hjemmet.

Medieavdelingen i Kulturdepartementet innhenter en del informasjon på området, og dette bør gjennomgås nærmere i forbindelse med en ny kulturstatistikk. Videre kan medieavdelingen m.fl. være nyttige medspillere i forbindelse med redigeringen av kapitlet.

Både Statens medieforvaltning og NRK er positiv til samarbeid og tilrettelegging av data de produserer. Hos NRK bør det undersøkes mer konkret om hva de kan levere bla. fra seer- og lytterundersøkelsene, samt mtp. å oppdatere kapitlet om nye kanaler i radio og TV. Også «MedieNorge - kunnskapsbase for mediefeltet» har data fra meningsmålingsinstituttene.

NSD - Norsk Samfunnsvitenskapelig datatjeneste- har et meningsmålings arkiv. Data her er gamle og umiddelbart ikke aktuelle for NOS Kulturstatistikk. I det videre arbeidet kan det være aktuelt å undersøke nærmere brukerundersøkelsene som meningsmålingsinstituttene gjennomfører for bla. NRK.

Kilder:

«MedieNorge- kunnskapsbase for mediefeltet» (MMI-data/TV-meter - seerundersøkelsen)

Statens medieforvaltning

NRK Forskningsavdelingen (årsmelding, tall fra Gallup og MMI)

Kulturdepartementet

SSB Mediebruksundersøkelsen -> Mediebarometeret

Telenor-Kringkasting

Meningsmålingsinstituttene / NSD

Levekårsundersøkelsen / Omnibus

7. Musikk

Kapitlet bør revideres og utvides, og det bør arbeides for å få en god struktur på kapitlet. Kapitlet viser i liten grad den bredde norsk musikkliv har. Det bør inneholde både informasjon om levende formidlet og teknisk formidlet musikk. Videre om profesjonelle og amatører. En innvending mot dagens kapittel er at det fokuseres for mye på det institusjonaliserte musikklivet, spesielt er det frivillige musikklivet mangelfullt dekket.

Det bør arbeides med inndelinger og grupperinger etter «sjanger» på området. Dette er ønsket av flere vi har vært i kontakt med, bl.a. er det ønskelig i forbindelse med en tabell om offentlige musikktilskudd.

Det er videre ønskelig med noe informasjon om norsk musikk sin kontakt med og besøk i utlandet. Norsk Musikk Informasjon har noe data på området.

Kultur- og mediebruksundersøkelsen kan gi supplerende informasjon til kapitlet, mtp. deltaking i musikklivet. Om mulig bør det videre arbeidet med NOS Kulturstatistikk komme med innspill til undersøkelsen om en mer detaljert inndeling på musikkaktivitetene.

Referansegruppen ønsker, på sikt, informasjon om aktiviteten innen kommunale musikkskoler. Det videre arbeidet bør vurdere om noe av informasjonen fra KS-veiledningstjeneste kan være aktuell å bruke i dette kapitlet for å dokumentere aktivitet.

Grammofonplategrossistenes Forening kan gi statistikk om omsetning og fordeling av ulike typer fonogram. Det videre arbeidet med NOSen bør drøfte om det bør gis informasjon om struktur i fonogrambransjen i Norge, såvel norske som utenlandske selskap.

Det bør undersøkes nærmere om TONO og Gramo har materiale som kan brukes til musikk-kapittelet. Videre bør statistikk fra kringkastingsselskapene om ulike typer musikk, utnyttes bedre.

Informasjon om arrangementer, og spesielt festivaler har vært etterlyst. Her kan Rikskonsertene bidra med noe data. Forøvrig etableres en kulturdatabase, med informasjon om arrangementer, i tilknytning til Vestlandsforskning. Forprosjektet anser den ikke som en aktuell kilde pr. idag, men utvikling og innhold bør følges opp.

Kilder:

SSB Kultur- og mediebruksundersøkelsen

Norsk Musikk Informasjon

Norsk Musikkråd (bla. medlemmer innen det frivillige musikklivet)

Musikkverkstedsordningen for jazz, rock og folkemusikk

GGF - Grammofonplategrossistenes Forening

KS-veiledningstjeneste (kommunale musikkskoler)

TONO, Gramo

Kringkastingsselskapene om bruk av ulike typer musikk

Kulturrådet

Rikskonsertenes årsmeldinger

Kulturdepartementet

Norges Musikkorps Forbund

8. Museer og gallerier

Kapittelet fokuserer i hovedsak på besøkstall, i mindre grad på primæraktiviteten til museene. Det anbefales å vurdere utvalget av museer, gå gjennom definisjoner og justere antallet. Det er ønskelig å oppdatere statistikken i henhold til Norsk Museumsutviklings oversikter og data i forhold til størrelse på samlinger, antall bygninger, tilvekst til samlingen, nye utstillinger og årsverk.

Referansegruppen har kommet med ønske om å skille ut informasjon om gallerier fra dette kapittelet. Hvorvidt det er teknisk mulig å skille ut galleriene fra museumsstatistikken må avklares i det videre arbeidet. Dersom det er mulig anbefaler referansegruppen å endre navnet på kapittelet til «Museer». Data om galleriene går inn i et nytt kapittel «Billedkunst, kunsthåndverk, arkitektur og design» (jmf. ny kapittelinnndeling kap. 2.2).

I forbindelse datainnhenting til NOU om museer, har SSBs Omnibus vært brukt for å få inn supplerende informasjon om brukere av museer. Behovet for en tilsvarende innsamling til en ny kulturstatistikk bør vurderes i det videre arbeidet.

Kilder:

Museumsundersøkelsen (Norsk Museumsutvikling og SSB)

Norske Kunstneres Landsforbund

Norske Naturhistoriske Museers Landsforbund

Norske Kunst- og Kulturhistoriske Museer

Kulturdepartementet

SSB Levekårsundersøkelsen

SSB Forbruksundersøkelsen

Materiale innsamlet i forbindelse med Museumsutgreiinga - Velureutvalget / Omnibus

9. Bøker, periodika og aviser

Kapittelet er så stort at vi anbefaler å dele det i to kapitler h.h.v. "Bøker" og «Aviser og periodika» eller alternativt «Presse». Referansegruppen støtter delingsforslaget.

Bøker

Kapitlet må redigeres og utvides. I 1992 utgaven finnes det ikke informasjon om forfattere, eller deres aktiviteter knyttet til bokproduksjon og formidling av litteratur. F.eks. ingen informasjon om antall skjønnlitterære forfattere i Norge, eller om forfattere som holder foredrag i skoler eller foreninger. Norsk Forfattersentrum kan bidra til å belyse dette området. Videre er det ikke informasjon om bokkjøpere og lesere. Det ville være ønskelig å vise boklesingens plass hos folk, f.eks. ved å vise bøkernes plass i forhold til folks (tids)-bruk av TV, film, video, radio osv.. Videre vil det være ønskelig å se på eventuelle endringer over tid.

Kultur- og mediebruksundersøkelsen og Mediebarometeret vil være en god kilde og gi et tilfredstillende supplement til kapittelet på området bruker/leser. En annen kilde som har informasjon om lesere er MMI's undersøkelse «Norsk Monitor», men pr. i dag er det ikke tilgang til denne informasjonen via NSD's database.

En sentral formidlingskanal av bøker til det norske folk er bokklubbene. Kapittelet har ingen informasjon om bokklubber, deres formidling av bøker, omsetning eller medlemmer. Dette bør om mulig dokumenteres.

I kapittelet er det heller ikke informasjon om støtteordninger til litterære formål, derunder innkjøpsordninger. Det vil være ønskelig å utnytte Norsk Kulturråds informasjon på dette området bedre. F.eks. en mer detaljert tabell om midler til litteratur fra Norsk Kulturfond enn den vi finner i kapittel 16 «Innkjøpsordninger».

Videre bør norsk litteratur i utlandet belyses, bla. har Kontoret for norsk litteratur i utlandet (NORLA) slik informasjon.

Kilder:

SSB Kultur- og mediebruksundersøkelsen

Norsk Forfattersentrum

Ulike skribent foreninger

Universitetsbiblioteket i Oslo

Den norske Forleggerforeningen

Bokklubbene

Norsk Kulturråd

Kontoret for norsk litteratur i utlandet - NORLA

Norsk Barnebokinstitutt

Aviser og periodika

Kapitlet må redigeres og utvides. Ved siden av å forbedre kapitlets informasjon om pressens struktur og bredde i Norge, må det videre arbeidet også drøfte kapitlets navn. Det har kommet kommentarer på å bruke begrepet «periodika», et alternativt navn på kapitlet kan være «Presse».

Kapitlet har ikke informasjon om brukere/kjøpere/lesere. Det ville være ønskelig å vise hvor mye tid folk bruker på å lese aviser, og tidsskrifter. Samt utvikling i tidsbruk, eventuelt vridning i lesemønster sett i forhold til tid brukt på andre medietilbud. Kultur- og mediebruksundersøkelsen/Mediebarometeret har nyttig informasjon på området.

Kulturpublikasjon 1992 hentet oppgaver over aviser fra hhv. Universitetsbiblioteket (Uib) og Norske Avisers Landsforbund (NAL). De to kildene utfyller hverandre, Uib leverer oversikt over samtlige registrerte aviser i landet og NAL leverer mer detaljerte opplysninger om sine medlemsaviser. NAL dekker omlag halvparten av norske aviser, og det er relativt store aviser sett i forhold til opplagstall. Differansen mellom de to kildene utgjør i hovedsak aviser med mindre opplagstall og mer lokal spredning enn NALs medlemsaviser. Vi mener det er viktig at også disse avisene blir dokumentert nærmere i NOS Kulturstatistikk, da de bidrar til å komplettere bildet av avisspredning og pressestruktur i Norge.

To alternative kilder finnes - Statens medieforvaltning og Avisregisteret ved Institutt for journalistikk - SSB har betenkeligheter med å bruke Avisregisteret fordi registeret er så sterkt knyttet opp mot en person (men dette ser ut til å være det mest omfattende). Vi anbefaler at det gjennomføres en sammenligning mellom de to kildene. Universitetsbiblioteket er ikke et alternativ til disse to kildene, de har ikke så detaljert informasjon om aviser, og er pr. idag kun aktuell på oversikter over antall aviser.

Det har fremkommet ønsker om en ny tabell som viser antall aviser pr. innbygger eller husstand i landet (beregnet størrelse). En tabell som baseres på tall pr. innbygger kan oppdateres årlig, antall husstater innhetes derimot hvert 10. år (Folke- og boligtellings), og prognosetall for antall husstater (SSB) foreligger for hvert femte år f.om. 1995.

Vi har her fokusert på aviser, primært dagsaviser, og i liten grad andre tidsskrifter/periodika. Dette er ikke et signal om å nedtone dette området og det videre arbeidet bør gjennomgå og oppdatere tabellene etter mulighet og behov i forhold til den senere tids utvikling. Det videre arbeidet bør også drøfte hvordan nye medier kan dokumenteres i en ny NOS Kulturstatistikk. Aktuelle områder er bla. TekstTV, Internet - generelt, og mer spesielt aviser/nyheter på Internet. «MedieNorge» vil ha noe data om nye, elektroniske medier.

Kilder:

SSB Kultur- og mediebruksundersøkelsen - Mediebarometeret

Statens medieforvaltning

Institutt for Journalistikk - Avisregisteret

«MedieNorge - kunnskapsbase for mediefeltet»

Kulturdepartementet

Universitetsbiblioteket (Uib)

Norsk Ukepresses Informasjonskontor

Norsk Fagpresses Informasjonskontor

Norske Avisers Landsforbund (NAL)

10. Idrett

Kapitlet bør redigeres og utvides. Statistikk og informasjon i både Norges Idrettsforbund og i Kulturdepartementet bør gjennomgås nærmere mtp. oppdatering og utvidelse av kapitlet. Bla. finnes det statistikk over idrettsanlegg og dette bør inn i en ny kulturstatistikk.

Området «friluftsliv» har ikke vært dokumentert i tidligere NOSer og det må arbeides videre med å få en god dokumentasjon på aktivitet og struktur.

Det har kommet ønske om, å tallfeste egeninnsatsen i forbindelse med frivillig idrettsaktivitet. Forprosjektet har ikke gått nærmere inn på dette, men det er et interessant område, og det videre arbeidet bør undersøke om det finnes tilgjengelig data.

Kilder:

Norges Idrettsforbund

v/ sentraladministrasjonen, Norges Olympiske Komite, særforbundene og idrettslagene.

Kulturdepartementet (idrettsanleggsregisteret m.m.)

NIT - Norsk informasjonsteknologi (arrangementer)

Norsk Tipping

Ung Forsk

Friluftslivsorganisasjoner

11. Kunstnere

Kapitlet trenger en grundig gjennomgang og revisjon. Forprosjektet foreslår at arbeidet videre tar utgangspunkt i følgende tema:

- kunstnere - antall, grupperinger, profesjonelle
- kunstnere og samfunnet - arbeidssituasjon: heltid eller deltid, kunstnerpolitiske virkemidler
- stipend og garantiinntekter

Kilder:

Ulike kunstnerorganisasjoner

Norges Kunstnerråd

Kulturdepartementet

12. Arkivverket

Innholdet i kapitlet bør oppdateres, bla. viste spørreundersøkelsen gjennomført i forbindelse med dette forprosjektet, behov for å justere hvilke arkiver som skal være med i statistikken. Sett i forhold til 1992-utgaven har det kommet ett nytt statlig arkiv - Kongsberg, og Aust-Agder-Arkivet er nå en privat stiftelse. Riksarkivaren mener at AA-Arkivet bør ut av Arkivverkets statistikk. I hvilken grad private arkiver skal dokumenteres i NOS Kulturstatistikk må avklares før utgivesen av neste NOS.

Forprosjektet foreslår en tekstlig del til dette kapitlet, der det orienteres om arkivvernets plass innen kulturvernet, og en kort orientering om hvilke lover og regler som styrer aktiviteten på området. Videre bør det vurderes om navnet på kapitlet skal endres til «Arkivvern».

Kilder:

Offentlige/statlige og private arkiver

Riksarkivet

Landslaget for lokal- og privat arkiv

Kulturvernets fellesorganisasjon (KORG)

13. Utdanning

Området utdanning må utvides og oppgraderes, dagens informasjon er lite relevant. Referansegruppen vil at kapitlet i første omgang utvides med data vedrørende de kunstfaglige høyskolene, samt idrettsutdanningen på høyskolenivå. På sikt er det også ønskelig å dokumentere annen kunst- og kulturundervisning i og utenfor skolesystemet, bla. kommunale musikkskoler, kunstskoler og kulturskoler. Videre er det ønskelig å dokumentere kultur i skolefritidsordningen, samt annen organisert kulturaktivitet i grunnskolen.

SSB vil for 1996 utarbeide ny statistikk over Studieforbundenes virksomhet. Dette vil kunne gi data til kapitlet.

Kilder:

SSB Utdanningsstatistikk

SSB Standard for utdanningsgrupperinger

Kirke og utdanningsdepartementet

Kulturdepartementet

Eventuelt enkelt skoler

14. Private utgifter til kulturformål

Nasjonalregnskapet er nylig revidert og endringer har kommet bla. innen tjenesteytende sektor. Det videre arbeide må vurdere dette i detalj, for om mulig å utnytte eventuell ny informasjon. Endringene vil kunne gi noen forandringer i tabellene i forhold til 1992-publikasjonen.

Det har kommet inn kommentarer på at kapitlet ikke i tilfredstillende grad dekker privat forbruk på «nyere» kulturområder bla. media, video osv. Det bør tas kontakt med de eksisterende dataleverandørene/kildene. Hvis ikke disse har mulighet til å utvide eller detaljere informasjonen på kulturområdet bør det vurderes om denne informasjonen bør hentes inn via den nye Levekårsundersøkelsen eller via Omnibus. Dette vil kreve aktiv tilretteleggelse og evt. finansiering.

Kilder:

SSB Forbruksundersøkelsene

SSB Nasjonalregnskapstall

SSB Levekårsundersøkelsen (temaroterende del)

SSB Omnibus

15. Offentlige utgifter til kulturformål

Tabellene til NOS 1992 ble laget i forbindelse med kulturmeldingen. Disse er spesielt tilrettelagt for St. meld. 61 (1991-92), hvor det orienteres om definisjoner og kilder. Tabellene lages ikke løpende. Vi foreslår at disse tabellene vurderes og gjennomgås mtp. om det er behov for supplerende tabeller for å dekke området «offentlige utgifter til kulturformål». Videre bør det lages rutiner for å oppdatere de aktuelle tabellene med nye tall for senere publikasjoner. I oppdateringsarbeidet bør Kulturdepartementet delta aktivt med datalevering.

Referansegruppen presiserer at det er ønskelig med informasjon både på statlig og fylkeskommunalt nivå.

Vi anbefaler at det tas direkte kontakt med interne dataleverandører i SSB for en best mulig utnyttelse av de eksisterende kilder, bla. ved gjennomgang av definisjoner og begrep i Kommuneregnskapet og i Nasjonalregnskapet, for best mulig å dekke behovene i NOS Kulturstatistikk.

Kilder:

Kulturdepartementet

Div. departementers budsjetter:

Kulturdep., Miljøverndep., Utenriksdep., KUF, Forsvarsdep. og Barne- og familiedep..

Satsbudsjettet

St.prp. nr.1

SSB Nasjonalregnskapet

SSB Kommuneregnskapet

SSB Strukturtall for kommunenes økonomi

16. Innkjøpsordninger

Kapitlet må revideres. Kapitlet har ikke vært drøftet i referansegruppen. Det bør vurderes hvorvidt dette fortsatt skal være et eget kapittel, eller om innkjøpsordninger bør inngå i det nye kapitlet om «Opphavsrett og kulturpolitiske virkemidler», evt. inn i kapitlene «Kunstnere», «Bøker» eller «Billedkunst, kunsthåndverk, arkitektur og design». Ved en eventuell oppdeling av kapitlet til flere andre kapitler/kulturområder vil det være naturlig å legge tall for innkjøpsordningen til det enkelte kapittels økonomidel.

Kilder:

Norsk Kulturfond - Norsk Kulturråd

Nasjonalgalleriet

Bildende Kunstneres Hjelpefond

Nye kapitler:

Opphavsrett og kulturpolitiske vederlagsordninger

Data om opphavsrett finnes ikke i 1992 utgaven. Dette er et nytt området som vil være med å dokumentere formidling av kultur i videste forstand.

Fonds- og vederlagsordningene har sin basis i opphavsretten, og har et økonomisk omfang som er mange ganger større enn f.eks. statlige stipend og garantiinntekter til kunstnere. I første omgang er det aktuelt å kartlegge og belyse utviklingen av de disponible midlene innenfor de ulike ordningene. Senere kan det være aktuelt å vise bruken og fordelingen av midlene.

Dokumentasjon og tall for ordningene er tilgjengelig gjennom de ulike fondene og de ulike rettighetshaverorganisasjonene, samt kulturdepartementet.

Referansegruppen har kommet med følgende forslag til inndeling av kapitlet:

- a) opphavsrettslige vederlagsordninger
- b) kulturpolitiske vederlagsordninger
- c) vederlagsordninger hjemlet i egne lover
- d) andre vederlagsordninger

Under a) hører kopieringsvederlaget, vederlaget for sekundærutnytting av lyd og billedopptak, utstillingsvederlag, vederlag for bruk av lydopptak i kringkastingssendinger, vederlag for fremføring og lydfesting av musikk og tekst til musikk, vederlag for bruk av billedverk m.m. Med unntak av utstillingsvederlaget, finnes det for alle disse vederlagene en sentral organisasjon som har ansvaret for innkreving og viderefordeling av vederlagene (Kopinor Norwaco, Gramo, TONO, BONO). Disse organisasjonene har alle et godt statistisk materiale som kan brukes i NOS Kulturstatistikk.

Under b) hører ordninger som bibliotekvederlag, visningsvederlag, vederlag for statens bruk av kortfilm m.m. Disse bevilges over statsbudsjettet med grunnlag i forhandlinger mellom stat og rettighetshaverorganisasjoner.

Under c) har vi fondsordninger som Bildende Kunstneres Hjelpesfond, Det Norske Komponistfond, Fond for utøvende kunstnere og Kassettagiftsfondet. De tre første krever inn og fordeler midler etter nærmere lover og forskrifter, mens Kassettagiftsfondet får sine midler over statsbudsjettet. Samtlige av disse fondene har statistikk over innkrevede midler og bruken av midlene.

Under d) finnes det mindre ordninger som bla. utsmykkingsfondet for nye statsbygg, produksjonsfondet for kino og fjernsynsfilmm, vederlag for arbeid i stipendkomiteer m.m..

Kilder:

Kopinor

Norwaco

Gramo

TONO

BONO

Bildende Kunstneres Hjelpesfond

Kulturdepartementet

Nyttig informasjon om temaet opphavsrett:

Norges Kunstnerråd - info-brosjyre/bok, og Vestlandsforskning - forskningsrapport

Kulturminnevern

Kulturminnevern er et hittil udekket område i NOS Kulturstatistikk, og vil bli et nytt kapittel.

I kulturminnevernet utgjør de legale virkemidler et vesentlig grunnlag (kulturminneloven og plan- og bygningsloven). Det vil derfor være naturlig å ta utgangspunkt i disse og det arbeidet som foregår under ledelse av Riksantikvaren. Det finnes mye informasjon hos Riksantikvaren, men lite er direkte nyttbart i en NOS. Riksantikvaren er positiv til å tilrettelegge informasjon for kulturstatistikken.

Mye praktisk virksomhet og forvaltning er delegert og desentralisert til regionalt og lokalt nivå. På sikt vil det være ønskelig å trekke informasjon om dette inn i kapittelet. Videre er det et aktivt frivillig arbeid knyttet til kulturminnevernet, også dette bør inn i kapittelet bla. i form av informasjon om foreninger, deres aktivitet og medlemmer.

Forslag til innhold:

- * Oversikt over aktører på området, off./frivillig - medlemmer, sysselsatte
- * Dokumentasjon av institusjoner og organisasjoner
 - oversikt antall, type
 - aktivitet, produksjon
- * Offentlige midler til området og til fordeling på tiltak og foreninger

Kilder:

Riksantikvaren - direktoratet for kulturminnevern

Statsbudsjettet

St.prop.nr.1 - Kulturdep.

Frivillige organisasjoner

Fortidsminneforeningen

Forbundet Kysten ... mfl.

På sikt Kulturvernets fellesorganisasjon (KORG)

- en paraplyorganisasjon under oppbygging på området

5. KOSTNADSVURDERINGER

Forprosjektet skal gi kostnadsvurderinger for ulike typer opplegg for en videreføring og videreutvikling av den løpende nasjonale kulturstatistikken. Bedre utnyttelse av eksisterende informasjonspotensialer, effektivisering av rapporterings- og bearbeidingsrutiner, samt "håndterlighet" og muligheten for årlig publisering, er blant momentene i denne sammenheng.

Foreløpig tenker vi oss at en ny NOS Kulturstatistikk bør være årlig. Den bør utvides med noen flere kapitler og innholdet pr. kapittel bør revideres og utvides (jmf. kap. 1.2 og 1.3). Videre tenker vi oss en mer leservennlig publikasjon, med noe mer informerende og oppsummerende tekst (jmf. kap. 1.3).

Produksjon av en årlig NOS publikasjon vil kreve årlig innsamling og bearbeiding av samtlige data. Rutinene for dagens datainnhenting må forbedres. Dette vil bla. kreve tettere kontakt med dataleverandørene og omlegging til mer rasjonelle innhentingsmetoder. Også bearbeidingsrutinene må rasjonaliseres og legges om.

I tillegg til å publisere kulturstatistikken årlig, vil en bedre NOS med et utvidet og revidert innhold, kreve en kritisk gjennomgang og omarbeiding av eksisterende tekstdel, tabeller og figurer, samt innhenting av ny informasjon, og produksjon av nye tabeller og nye tekster.

Utviklingen av en årlig, utvidet og forbedret NOS Kulturstatistikk (slik referansegruppen ønsker) vil måtte gå over noen år. Dette vil være en løpende utviklingsprosess der forbedringene kommer gradvis, bla. etterhvert som kildene kan levere ny og forbedret informasjon.

En økning av antall kilder og dermed økt datainnhenting, kan vise seg å bli for tidkrevende til å gjennomføre årlig. Men dette vet vi ikke sikkert før vi har prøvd nye kilder, forbedret innsamlings- og bearbeidingsrutinene. Videre må nyttebarheten av nye datakilder og kvaliteten i de data som leveres følges opp over tid.

En ny NOS Kulturstatistikk vil derfor måtte bli produktet av foreliggende forslag, kombinert med resultatet av de erfaringene vi gjør med nye kilder, samt arbeidet med innsamling og bearbeiding. Prosessen vil gi gradvise endringer og oppdateringer i forhold til NOS Kulturstatistikk 1992.

Som følge av de erfaringer som gjøres i denne prosessen vil en ny NOS Kulturstatistikk kunne komme til å avvike noe fra de forslagene som er presentert i dette forprosjektet.

SSB foreslår derfor at det opprettes en løpende kontakt med Kulturdepartementet, f. eks. i form av en referansegruppe, som har til formål å diskutere og kommentere de resultatene som etterhvert foreligger. Denne kontakten bør også gi tilbakemelding om hvordan Kulturdepartementets ønsker til NOSen blir ivaretatt.

NOS Kulturstatistikk lages ved Seksjon for befolkning og utdanning, som disponerer i underkant av ett årsverk til formålet (Kultur-forprosjektet ikke medregnet). Arbeidet er fordelt på to personer, en konsulent og en kontortilsatt.

En årlig NOS kulturpublikasjon som grovt skissert over, vil anslagsvis koste omlag 2,5 årsverk. Dette har sammenheng med den meget omfattende datainnsamlingen. Arbeidet bør fordeles med 1 1/2 årsverk på konsulent/akademiker og 1 årsverk på kontortilsatt.

SSB ønsker en forbedring av NOS Kulturstatistikk. Gjennom omdisponeringer av interne ressurser vil SSB kunne finansiere 1/2 årsverk i tillegg til dagens ressursramme. Dette gir ett årsverk som må finansieres eksternt.

Ett akademikerårsverk anslår SSB til kr. 440 000,- . Dette inkluderer lønn og administrative kostnader.

Sluttnote:

ⁱ De tre største forvaltningsområdene innenfor det offentlige kulturvernet er kulturminnevern, museumsvirksomhet og arkivvern, iflg. St.meld. nr. 61 «Kultur i tiden». I NOS Kulturstatistikk 1992 er det kun kulturminnevernet som ikke er dekket med et eget kapittel.

ⁱⁱ Oversikt over kapittelinnholdet i NOS Kulturstatistikk 1992:

1. Deltaking i ulike kulturaktiviteter
2. Trossamfunn
3. Teater og opera
4. Bibliotek
5. Film og kino
6. Radio, fjernsyn og videospillere
7. Musikk
8. Museer og gallerier
9. Bøker, periodika og aviser
10. Idrett
11. Kunstnere
12. Arkivverket
13. Utdanning
14. Private utgifter til kulturformål
15. Offentlige utgifter til kulturformål
16. Innkjøpsordninger

Nye kapitler:

xx. Opphavsrett

xx. Kulturminnevern

Statistisk sentralbyrå

Oslo
Postboks 8131 Dep.
0033 Oslo

Telefon: 22 86 45 00
Telefaks: 22 86 49 73

Kongsvinger
Postboks 1260
2201 Kongsvinger

Telefon: 62 88 50 00
Telefaks: 62 88 50 30

ISSN 0806-3745

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway